

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ**

Ακαδημαϊκό Έτος : 2008 – 2009

Μάθημα: Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου

Καθηγητής: Κ. Δημητρόπουλος Ανδρέας

**ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: «Απαγόρευση
Βασανιστηρίων»**

**ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Χειμωνάκη Καλλιόπη
Αμ: 1340200400736**

ΑΘΗΝΑ 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

➤ Εισαγωγή.....	4
➤ Ιστορική Αναδρομή.....	5
➤ Ο Θεσμός των βασανιστηρίων-Ορισμός, έννοια, περιεχόμενο.....	8
➤ Θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα κατά το Σύνταγμα.....	10
➤ Το δικαίωμα της ανθρώπινης αξίας και αξιοπρέπειας.....	10
➤ Το δικαίωμα της ψυχικής και σωματικής ακεραιότητας.....	11
➤ Ποινικές κυρώσεις.....	13
➤ Διεθνής προστασία	14
➤ Πρόγραμμα 12 σημείων από την διεθνή αμνηστία.....	16
➤ Μηχανισμοί εφαρμογής της απαγόρευσης βασανιστηρίων.....	19
➤ Ποινικός κολασμός.....	21
➤ Υποθέσεις Νομολογίας.....	24
➤ Συμπέρασμα	26
➤ Βιβλιογραφία.....	27
➤ Παράρτημα.....	28

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΕΔΔΑ Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του
ανθρώπου

ΕΣΔΑ Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων για
τα δικαιώματα του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών

Σ Σύνταγμα

Ν Νόμος

ΔΣΑΠ Διεθνές Σύμφωνο (ΟΗΕ) περί ατομικών
και πολιτικών δικαιωμάτων

CPT Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πρόληψη
**των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης
ή τιμωρίας**

Παρ Παράγραφος

ΚποινΔ Κώδικας Ποινικής Δικονομίας

Προσφ Προσφυγή

Αποφ Απόφαση

Νμλγ Νομολογία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα βασανιστήρια συνιστούν ένα παγκόσμιο και διαχρονικό φαινόμενο. Η λέξη προέρχεται από τη λέξη «βάσανος» που στην αρχαιότητα σημαίνει λυδία λίθο, σκληρό σκουρόχρωμο ορυκτό, με την οποία δοκιμαζόταν η γνησιότητα του χρυσού. Σήμερα με τον όρο βασανιστήρια δηλώνεται η επιβολή κάθε σωματικού όσο και ψυχικού πόνου με πράξη ή παράλειψη αποσκοπώντας στην απόσπαση ομολογίας του κατηγορουμένου ή τον εξευτελισμό του θύματος.

Στην παρούσα εργασία θα αναπτυχθεί το ζήτημα της απαγόρευσης βασανιστηρίων ως θέμα τόσο εθνικού όσο και διεθνούς ενδιαφέροντος. Αρχικά θα γίνει μία σύντομη ιστορική αναδρομή του θεσμού των βασανιστηρίων. Έπειτα θα γίνει προσπάθεια να προσδιοριστεί το περιεχόμενο της έννοιας τους. Επιπλέον θα γίνει αναφορά στην προστασία των δικαιωμάτων που θίγονται από τα βασανιστήρια τόσο σε Συνταγματικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Στο τέλος παρατίθενται κάποια παραδείγματα από την Νομολογία που θα συμβάλλουν στο να σχηματίσουμε σφαιρική εικόνα επί του θέματος.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Τα βασανιστήρια χωρίς να έχει διαπιστωθεί μετά βεβαιότητας, εμφανίστηκαν σε ένα πλαίσιο κοινωνικών μεταβολών στην αρχαιότητα έχοντας σκοπό τη χειραγώγηση του πλήθους που ήταν αντίθετο σε κυρίαρχα συμφέροντα. Μάλιστα λειτούργησαν και ως μορφή ποινικού κολασμού σε εγκλήματα όπως ο φόνος η κλοπή και άλλα αδικήματα.

Ήδη από το 2000 π.Χ. οι Σουμέριοι και λίγο αργότερα οι Βαβυλώνιοι προέβλεπαν την θανάτωση με διάφορους τρόπους ως τιμωρία για την απαξία της πράξης. Στην Αίγυπτο τα ποινικά δικαστήρια δεν ήταν καθιερωμένα. Στον αρχαίο ελληνικό κόσμο οι νομοθεσίες περί καθιέρωσης βασανιστηρίων ήταν ιδιαίτερα σκληρές. Η ποινή του θανάτου ήταν ευρέως διαδεδομένη (κώνειο, λιθοβολισμός, ανασταύρωση, κατακρήμνιση, αποτυμπανισμός). Η Ρώμη υπό την επιρροή του αρχαίου ελληνικού νομικού πολιτισμού επέτρεπε τα βασανιστήρια κατά των δούλων. Στην συνέχεια όμως το φαινόμενο αυτό περιορίστηκε και κριτήριο για την άσκηση βασανιστηρίων αποτέλεσε η κατηγορία αυξημένης βαρύτητας εγκλημάτων. Για την αρχαία Ρώμη συνηθέστεροι τρόποι βασανισμού υπήρξαν η σταύρωση, η πυρακτωμένη πλάκα και ο ακρωτηριασμός.

Τον μεσαίωνα όμως τα πράγματα για τα βασανιστήρια αλλάζουν αφού η εκκλησία τάσσεται κατά του Θεσμού αυτού. Η θεωρία των δύο ξιφών διατυπώνεται από τον πάπα Γελάσιο με αποτέλεσμα την ενδυνάμωση της εκκλησιαστικής δύναμης. Το 1252 ο πάπας Ιννοκέντιος Δ', με εγκύκλιο *ad estripanda* προώθησε την εφαρμογή των βασανιστηρίων με σκοπό την προσπάθεια καταστολής αιρέσεων. Οι βασανισμοί θα απευθύνοντο στους υπόπτους αιρετικών πεποιθήσεων στοχεύοντας στον παραδειγματισμό του μεσαιωνικού ανθρώπου και την διατήρηση της ηθικής τάξης. Τα βασανιστήρια έγιναν απαραίτητο στοιχείο και του γαλλικού κατηγορηματικού συστήματος μέχρι όμως την εποχή της Γαλλικής επανάστασης όπου τα πράγματα αλλάζουν ριζικά.

Ιδιαίτερα κατά την περίοδο του 18^{ου}, παρόλο η χρήση των δικαστηρίων συνεχίστηκε, άρχισε σιγά-σιγά να προκαλεί αποστροφή. Αξίζει να αναφερθεί ότι η αμφισβήτηση αυτή είχε αρχίσει από την ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα. Πρώτος ο Αριστοτέλης στο έργο του «Ρητορική» επιφυλάχθηκε για την αποτελεσματικότητα των βασανιστηρίων ως ανακριτική μέθοδος.

Ακολούθησαν ο Σένεκας, ο Κικέρωνας και ο Μάρκος Αυρήλιος. Λίγο μετά την γαλλική επανάσταση τα βασανιστήρια κατά του κατηγορουμένου έλαβαν τέλος σε

πολλά ευρωπαϊκά κράτη. Αυτό καθιερώθηκε νομικά και θεωρήθηκε μεγάλο βήμα για τα μέχρι τότε δεδομένα.

Τα τελευταία 100 χρόνια τα πράγματα έχουν πάρει άλλη τροπή. Χιλιάδες συνταρακτικά γεγονότα έμελλε να συμβούν για να συναφθούν διεθνείς συμβάσεις, κείμενα και ένα σωρό ψηφίσματα: έτσι κατοχυρώνονται διεθνώς τα ατομικά δικαιώματα και απαγορεύονται τα βασανιστήρια. Η προστασία των ρητά πλέον διατυπωμένων ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι υποχρέωση κάθε χώρας: αυτή οφείλει να σέβεται την ανθρώπινη αξία και να αρνείται την τέλεση βασανιστηρίων αλλιώς θεωρείται ότι βρίσκεται σε κατάσταση βαρβαρότητας¹.

1. Δαγτόγλου, «Ατομικά Δικαιώματα» τόμος Α' σελ.11

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ Ορισμός, έννοια, περιεχόμενο

Σύμφωνα με το ποινικό Δίκαιο βασανιστήρια συνιστούν κάθε μεθοδευμένη πρόκληση έντονου σωματικού πόνου ή σωματικής εξάντλησης επικίνδυνης για την υγεία ή ψυχικού πόνου, ικανού να επιφέρει σοβαρή ψυχική βλάβη, καθώς και κάθε παράνομη χρησιμοποίηση χημικών, ναρκωτικών ή άλλων φυσικών ή τεχνικών μέσων με σκοπό να κάμψουν τη βούληση του θύματος.

Η απαγόρευση βασανιστηρίου περιλαμβάνει λοιπόν την κάθε επιβολή σωματικού ή ψυχικού πόνου με πράξη ή παράλειψη τρίτου. Ως πόνος θεωρείται κάθε έντονο ή δυσάρεστο συναίσθημα και διακρίνεται σε ψυχικός ή σωματικός. Ο σωματικός πόνος σε αντίθεση με τον ψυχικό αποτελεί πάντοτε βασανιστήριο. Για τον ψυχικό απαιτούνται δύο επιπρόσθετα στοιχεία: η επιδίωξη υποταγής της θέλησης ή ο εξευτελισμός του βασανιζομένου.

Τα βασανιστήρια δεν προσδιορίζονται από τον σκοπό τους. Είναι αδιάφορο εάν επιβάλλονται ως ανακριτικό ή ως μέσο εκφοβισμού, ως ποινή, αντίποινο ή αυτοσκοπός. Αδιάφορο θεωρείται εάν τα δικαστήρια

επιδιώκουν νόμιμο καθαυτό σκοπό όπως π.χ. η εξακρίβωση της αλήθειας ή τον κολασμό του υπαιτίου. Επιπλέον, βασανιστήρια δεν θεωρούνται μόνο εκείνες οι ενέργειες που εγκαταλείπουν ίχνη στο σώμα ή την ψυχική υγεία του βασανιζομένου. Ο ακρωτηριασμός λ.χ. με χρήση αναισθητικών ή η παρατεταμένη απομόνωση κάποιου θεωρούνται βασανιστήρια ανεξάρτητα από την πρόκληση άμεσου πόνου σε αυτόν. Κατά το άρθρο 7παρ.2 «και πάσα ετέρα προσβάλει της ανθρώπινης αξιοπρέπειας» ακόμη δηλαδή κι αν δεν προκαλείτε σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας.

Ορισμό στην έννοια των βασανιστηρίων δίνει και η νομολογία του ΕΔΔΑ «βασανιστήριο αποτελεί κάθε απάνθρωπη μεταχείριση που προκαλείτε ηθελημένα και προκαλεί πολύ σοβαρό και άγριο πόνο». Αυτός ο ορισμός κρίθηκε ως γενικόλογος εφόσον δεν προέβη στον διαχωρισμό των βασανιστηρίων από την απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση.

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η έννοια των βασανιστηρίων στοιχειοθετείτε με βάση τον κοινώς αποδεκτό ορισμό που δεν είναι άλλος από το νομοθετικό ορισμό.

ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΑΤΟΜΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

1. ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΞΙΑΣ Κ' ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑΣ

Το άρθρο 2 παρ.1 του Συντάγματος θεμελιώνει την αρχή του σεβασμού και την προστασία της αξίας του ανθρώπου. Ως αξία του ανθρώπου νοείται η προσωπικότητα του, δηλαδή η αναγνώριση του από το δίκαιο ως υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Η αρχή αυτή αποτελεί την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας. Από άποψη νομική η συγκεκριμένη διάταξη του Συντάγματος είναι πλήρως δεσμευτική· ωστόσο, λόγω του ότι είναι γενική εφαρμόζεται επικουρικά απέναντι στις ειδικές περί ατομικών δικαιωμάτων διατάξεις. Το άρθρο 7 παρ.2 του Συντάγματος απαγορεύει ρητά κάθε προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας στα πλαίσια ποινικού κολασμού· από την προσωρινή κράτηση και ανάκριση έως και σε κάθε άλλου είδους περιορισμού της ελευθερίας.

2. ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Το δικαίωμα της Ψυχικής και Σωματικής Ακεραιότητας δεν κατοχυρώνεται ρητά στο Σύνταγμα μας. Σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ.2 «τα βασανιστήρια, οποιαδήποτε σωματική κάκωση, βλάβη υγείας ή άσκηση ψυχολογικής βίας καθώς και κάθε άλλη προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας απαγορεύονται και τιμωρούνται όπως ορίζει ο νόμος». Τα βασανιστήρια απαγορεύονταν ήδη από προηγούμενα Συντάγματα², ωστόσο η δικτατορία και άλλα γεγονότα οδήγησαν το νομοθέτη σε διεξοδικότερη διατύπωση.

Φορείς του δικαιώματος της Σωματικής και Ψυχικής ακεραιότητας είναι μόνο πρόσωπα φυσικά και όχι νομικά. Άλλες διακρίσεις απαγορεύονται³. Προστασία του δικαιώματος απολαμβάνουν μόνο οι ζωντανοί τόσο οι ημεδαποί όσο και οι αλλοδαποί ή ιθαγενείς.

Το Σύνταγμα στο άρθρο 7 παρ.2 δεσμεύει αμέσως τα κρατικά όργανα και όλες οι αντίθετες διατάξεις σε αυτό πάσχουν από αντισυνταγματικότητα. Ο χαρακτήρας του δικαιώματος που περικλείεται στην συγκεκριμένη συνταγματική διάταξη είναι αμυντικός και έχει υπόσταση τόσο υλική όσο και πνευματική. Το corpus αποτελεί η

σωματική υγεία ενώ το *animus* η ψυχική. Αυτά τα δυο συνθέτουν το προστατευόμενο συνταγματικό αγαθό⁴.

2. Άρθ.18 παρ.1 Σ 1864/1911/1952:αι βάσανοι απαγορεύονται.

3. Άρθ.5 παρ.2 Σ.

Ανδρέας, «Συνταγματικά Δικαιώματα» β' έκδοση σελ. 412

4.Δημητρόπουλος Γ.

ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Τα βασανιστήρια συνιστούν μια από τις ήδη προβλεπόμενες αξιόποινες πράξεις. Το Σύνταγμα δεν περιορίζεται στις απαγορεύσεις του άρθρου 7 παρ.2 αλλά προβλέπει και την τιμωρία «όπως ο νόμος ορίζει». Ο νόμος 1500/1984 «ποινικός κολασμός των βασανιστηρίων» ορίζει ότι υπάλληλος ή στρατιωτικός που ενεργεί βασανιστήρια σε πρόσωπο που βρίσκεται υπό την εξουσία του και προσβάλλει την αξιοπρέπεια του τιμωρείται με βαρύτερη ποινή. Η καταδίκη του αυτή συνεπάγεται την αυτοδίκαιη αποστέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων. Όταν οι πράξεις αυτές τελούνται υπό καθεστώς σφετερισμού της λαϊκής κυριαρχίας η προθεσμία της παραγραφής αρχίζει από την αποκατάσταση της νόμιμης εξουσίας. Προβλέπεται αστική ευθύνη τόσο για τον δράστη όσο και για το ίδιο το Δημόσιο.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Για την προστασία του δικαιώματος της σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας έχουν συναφθεί μία σειρά από ευρωπαϊκές και διεθνείς συμβάσεις. Παρατίθεται αναφορά των συμβάσεων αυτών, που στόχο έχουν την θωράκιση του δικαιώματος αυτού.

- ΔΣΑΠ Άρθρο 7: Βασανιστήρια, σκληρή, απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση.
- ΕΣΔΑ Άρθρο 3: Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθεί σε βασανιστήρια ούτε σε ποινές ή μεταχείριση απάνθρωπη ή εξευτελιστική. Στην περίπτωση που υπάρχει παραβίαση της αρχής αυτής οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να προσφεύγουν στην Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Η κατάρτιση της ΕΣΔΑ έγινε εντός των πλαισίων του Συμβουλίου της Ευρώπης και υπογράφηκε το 1950 στη Ρώμη. Για το ελληνικό δίκαιο έχει αυξημένη τυπική ισχύ αφού αποτελεί μέρος του εσωτερικού του δικαίου.

Η διάταξη καθιερώνει απόλυτη και ανεξ αίρετη

απαγόρευση που στόχο έχει την διαφύλαξη της αξίας και της αξιοπρέπειας του ανθρώπου. Κανενός είδους ευτελισμός της ανθρώπινης ύπαρξης δεν δικαιολογείται ακόμη και αν έχουμε να κάνουμε με υπόπτους για εγκληματική συμπεριφορά.

- Ευρωπαϊκή σύμβαση για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας(1987).

Η Ελλάδα επικύρωσε την εν λόγω σύμβαση με το Ν.1949/1991. Η σύμβαση αυτή σύστησε η σύμβαση αυτή σύστησε μία επιτροπή που φέρει τον τίτλο «Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας». Αυτή η επιτροπή για λόγους ευκολίας CPT.

- Σύμβαση Ηνωμένων Εθνών κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας(1984).

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 12 ΣΗΜΕΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΑΜΝΗΣΤΙΑ

Τα βασανιστήρια εξακολουθούν να γίνονται παγκοσμίως καθημερινά, παρόλο που η Γενική Συνέλευση Ηνωμένων Εθνών τα έχει καταδικάσει ως την προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και έχει απαγορευθεί από εθνικούς και διεθνείς κανόνες.

Σύμφωνα με την Διεθνή Αμνηστία απαιτούνται άμεσα μέτρα για την πρόληψη βασανιστηρίων και προσκαλεί τις κυβερνήσεις να εφαρμόσουν το πρόγραμμα 12 σημείων με στόχο την πρόληψη βασανιστηρίων.

1] Επίσημη καταδίκη των βασανιστηρίων από τις ανώτατες αρχές κάθε χώρας, που εκδηλώνεται ως καθολική αντίθεση στα βασανιστήρια.

2] Περιορισμοί στην κράτηση σε απομόνωση.

3] Όχι μυστικές κρατήσεις. Οι φυλακισμένοι πρέπει να κρατούνται σε δημόσια αναγνωρισμένους χώρους και οι συγγενείς δύνανται να ενημερώνονται για την τύχη τους.

4] Μέτρα προστασίας κατά την ανάκριση και κράτηση. Οι φυλακισμένοι έχουν την δυνατότητα πληροφορίας των δικαιωμάτων τους. Τακτικές επιθεωρήσεις γίνονται στους χώρους κράτησης.

5] Ανεξάρτητη εξέταση καταγγελιών για βασανιστήρια. Τα βασανιστήρια εξετάζονται αμερόληπτα και αποφασιστικά.

6] Άρνηση δηλώσεων που αποσπάστηκαν με βασανιστήρια σε δικαστικές διαδικασίες.

7] Απαγόρευση βασανιστηρίων με νόμο.

8] Δίωξη υπόπτων βασανιστών.

9] Διαδικασία εκπαίδευσης. Οι αξιωματικοί που είναι υπεύθυνοι για την κράτηση και την ανάκριση θα πρέπει να έχουν πλήρη γνώση για τον εγκληματικό χαρακτήρα των βασανιστηρίων.

10] Αποζημίωση και αποκατάσταση των θυμάτων των βασανιστηρίων και των οικογενειών τους.

11] Διεθνής ανταπόκριση. Με διακυβερνητικούς μηχανισμούς τα κράτη θα παίρνουν αποτελεσματικά μέτρα για κάθε κατηγορία βασανιστηρίων.

12] Επικύρωση των διεθνών συνθηκών από τις κυβερνήσεις έτσι ώστε να επιτευχθεί η προστασία κατά των βασανιστηρίων.

ΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ

Καίριο ρόλο στην εφαρμογή των δικαιωμάτων του ανθρώπου διαδραματίζουν η δράση διαφόρων συλλογικών οργάνων. Ειδικότερα, δραστηριοποιούνται σε οικουμενικό επίπεδο η Επιτροπή Δικαιωμάτων του ανθρώπου του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και σε περιφερειακό το Θεσμικό σύστημα της ΕΣΔΑ και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Μηχανισμοί κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων κακομεταχείρισης είναι:

α) Η Επιτροπή κατά των βασανιστηρίων κατά της Διεθνούς Σύμβασης των βασανιστηρίων και

β) Η Επιτροπή Πρόληψης βασανιστηρίων της Ευρωπαϊκής Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων.

Η Επιτροπή κατά των βασανιστηρίων της Διεθνούς Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων εξετάζει ατομικές και διακρατικές προσφυγές. Επιπλέον, προβαίνει στην διεξαγωγή αυτεπάγγελτων ερευνών. Αν και οι αποφάσεις της Επιτροπής είναι μη δεσμευτικές, εντούτοις συχνά οδηγούν τα κράτη σε τροποποίηση των εσωτερικών τους νομοθεσιών.

Η Ευρωπαϊκή επιτροπή για την πρόληψη των βασανιστηρίων και των άλλων τρόπων απάνθρωπης συμπεριφοράς από την άλλη πλευρά, στοχεύει στην πρόληψη εκείνων των συνθηκών στους χώρους κράτησης ή επιτρέπουν την χρήση ή ανοχή βασανιστηρίων καθώς και άλλων τρόπων απάνθρωπης μεταχείρισης ή τιμωρίας.

Τέλος, αξίζει να αναφερθούμε και σε άλλα όργανα κατά των βασανιστηρίων και σε διεθνές επίπεδο:

α) Ταμείο Εμπιστευμάτων των Ηνωμένων Εθνών για τα θύματα των βασανιστηρίων.

β) Ομάδες εμπειρογνομόνων .

γ) Μη κυβερνητικές οργανώσεις για τα βασανιστήρια.

ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΟΛΑΣΜΟΣ

Κανόνες επιβολής και εκτίσεως της ποινής

Τόσο το Σύνταγμα όσο και η ΕΣΔΑ περιέχουν μια σειρά δεσμευτικών⁵ για το νομοθέτη κανόνων που αφορούν στην επιβολή και στην έκτιση της ποινής. Πρόκειται κυρίως για τους εξής κανόνες:

Α. Απαγόρευση ορισμένων ποινών(7 παρ.3 Σ)⁶

Β. Απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής ποινής ή μεταχείρισης(7 παρ.2 Σ)

Γ. Αποζημίωση αδίκως ή παρανόμως καταδικασθέντων(7 παρ.4, 533-545 ΚΠοινΔ)

5. Δαγτόγλου, «Ατομικά Δικαιώματα», Τόμος Α σελ. 329-333.

6. Γενική δήμευσις, πολιτικός θάνατος.

Η απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής ποινής ή μεταχείρισης διατυπώνεται ως θεμελιώδης συνταγματικός κανόνας στο άρθρο 7 παρ.2 του Συντάγματος και απαγορεύει τα βασανιστήρια και οποιαδήποτε σωματική ή ψυχική κάκωση ή βλάβη της υγείας. Ο κανόνας αυτός διέπει τόσο την επιβολή όσο και την έκτιση της ποινής. Κάθε ποινή λοιπόν που επιφέρει ένα από τα ανωτέρω αποτελέσματα αντίκειται στο Σύνταγμά μας⁷.

Στην απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης υπόκεινται όχι μόνο οι κύριες ή παρεπόμενες ποινές αλλά και όποιος περιορισμός της ελευθερίας του ατόμου.

Το κείμενο της ΕΣΔΑ άρθρο 3 αναφέρεται στην απαγόρευση βασανιστηρίων όσον αφορά στην επιβολή ποινών. «Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθεί εις βασάνους ούτε εις ποίνας ή μεταχείρισην απάνθρωπους ή εξευτελιστικούς. Ανάλογα η Σύμβαση Ην. Εθνων κατά των βασανιστηρίων άλλων τρόπων σκληρής απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας(1984) και την ευρωπαϊκή Σύμβαση περί προλήψεως των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας(1987).

7. Επί παραδείγματι η ποινή που συνεπάγεται παρατεταμένη απομόνωση ή η προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας.

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ

Παρακάτω παρατίθενται ορισμένες αποφάσεις του ΕΔΔΑ που αφορούν στην απαγόρευση των βασανιστηρίων:

- **Υπόθεση Τάιρερ κατά Ην. Βασιλείου⁸**

Το Δικαστήριο έκρινε ότι η ποινή ραβδισμού που είχε επιβληθεί μαθητή Τάιρερ καθώς και η γύμνωση του λόγω απρόκλητης κακοποίησης ενός συμμαθητή του, ήταν εξευτελιστική. Η Μ. Βρετανία καταδικάστηκε για παραβίαση του άρθρου 3 ΕΣΔΑ.

- **Υπόθεση Οτσαλάν κατά Τουρκίας⁹**

Η υπόθεση αφορά στην προσφυγή του Οτσαλάν, πρώην ηγέτη του Εργατικού Κόμματος του Κουρδιστάν κατά της Τουρκίας. Το δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή του ως προς το μέρος που αφορούσε στην εκτέλεση της θανατικής ποινής. Αιτιολογία υπήρξε ότι μετά την αναθεώρηση του τουρκικού Συντάγματος η θανατική ποινή είχε μετατραπεί σε ισόβια κάθειρξη.

Το δικαστήριο έκρινε ότι για το μέρος της καταδίκης σε θάνατο προσώπου που δεν συμμετείχε σε δίκαιη δίκη συνιστά παράβαση του άρθρου 3 ΕΣΔΑ με την έννοια της απάνθρωπης μεταχείρισης.

▪ **Υπόθεση Ντουγκόζ κατά Ελλάδας**

Ο Σύριος Ντουγκόζ που είχε εισέλθει παράνομα στην Ελλάδα προσέφυγε στο ΕΔΔΑ. Το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Πειραιά αποφάνθηκε υπέρ της απελάσεως του. Οι συνθήκες διαβίωσης στα κρατητήρια της Αστυνομίας ήταν απαράδεκτες. Η χώρα μας καταδικάστηκε για παραβίαση του άρθρου 3 ΕΣΔΑ διότι οι συνθήκες στο κρατητήριο ενέπιπταν στο πεδίο εξουτελιστικής μεταχείρισης¹⁰.

8. *Tyner V. The United Kingdom* απόφ.25ης Απριλίου 1978 αρ.προσφ.5856/72.

9. *Ozalan V. Turkey* , απόφ.12ης Μαρτίου 2003 αρ.προσφ.46221/99.

10. *Dougoz V. Greece* απόφ.6ης Μαρτίου 2001 αρ.προς.40907/98.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η κατοχύρωση των ατομικών δικαιωμάτων και η απαγόρευση βασανιστηρίων αποτελεί γεγονός. Στο άρθρο 7 παρ. 2 του ισχύοντος Συντάγματος κατοχυρώνεται η απαγόρευση των βασανιστηρίων σε εθνικό επίπεδο από την σκοπιά της διασφάλισης της ανθρώπινης αξιοπρέπειας(2 παρ.1 Σ), η οποία διαρρέουσα όλο το Σύνταγμα καθίσταται καταστατική αρχή της σύνολης έννομης τάξης. Πλήθος Διεθνών Συμβάσεων, αρκετές από τις οποίες έχει κυρώσει και η χώρα μας αποσκοπούν, στη θωράκιση των θεμελιωδών ανθρώπινων δικαιωμάτων αλλά και στην απαγόρευση βασανιστηρίων. Με την απαγόρευση των βασανιστηρίων προασπίζεται η αξία του ανθρώπου και προστατεύεται το αναφαίρετο δικαίωμα της σωματικής και ψυχικής υγείας του ανθρώπου. Παρότι βέβαια έχουν γίνει σημαντικά βήματα, εντούτοις υπάρχουν ακόμα δυσχέρειες και προβλήματα. Μέσα από στοιχεία της Νομολογίας, εκθέσεις και πορίσματα αρμόδιων διεθνών επιτροπών εξακολουθεί να υπάρχει ανησυχία ως προς την ουσιαστική αποτελεσματικότητα των απαγορευτικών των βασανιστηρίων διατάξεων.

Βιβλιογραφία

Δαγτόγλου Π.Δ. «Ατομικά Δικαιώματα», τόμος Α και Β, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 2005.

Δημητρόπουλος Γ. Ανδρέας «Γενική Συνταγματική Θεωρία», τόμος Α, Εκδόσεις Αντωνίου Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 2004.

Δημητρόπουλος Γ. Ανδρέας «Συνταγματικά Δικαιώματα», Β έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2008.

Κωνσταντινίδης Ε. Κων/ου «Ποινικό Δίκαιο και Ανθρώπινη Αξιοπρέπεια», Εκδόσεις Αντωνίου Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, 1987.

Μάνεσης/Αριστόβουλος «Συνταγματικά Δικαιώματα-Ατομικές Ελευθερίες», Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη 1982.

Μαθθίας Στέφανος «Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα δικαιώματα του ανθρώπου» Εκδόσεις Αντωνίου Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, 1999.

Χρυσογόνος Χ. Κώστας, « Ατομικά και κοινωνικά Δικαιώματα», Νομική βιβλιοθήκη 2006.

Νομολογία ΕΔΔΑ: Αρ. Προσφυγής 46221/99, Οτσαλάν κατά Τουρκίας, Απόφ. 12^{ης} Μαΐου 2005.

Αρ. Προσφυγής 5856/72, Τάιρερ κατά Ηνωμένου Βασιλείου Απόφ. 25^{ης} Απριλίου 1978.

Αρ. Προσφυγής 40907/98, Υπόθεση Ντουγκόζ κατά Ελλάδας απόφ. 6ης Μαρτίου 2001.

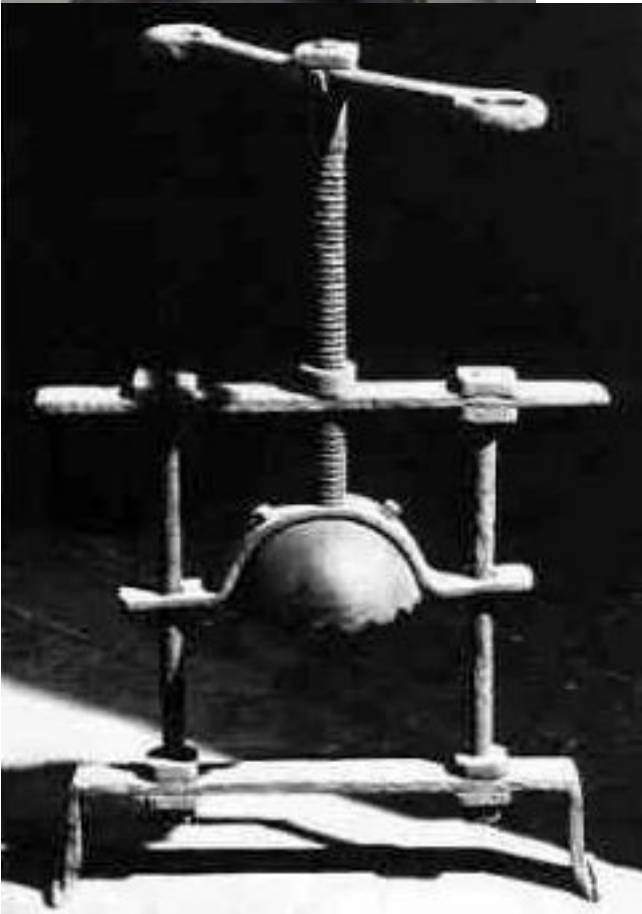
www.google.com-

www.yahoo.com -

www.in.gr .

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Θανατηφόρα ένεση

Κρανιοθραύστης

Το κεφάλι του θύματος τοποθετείται σε ένα μεταλλικό μπολ και ο βασανιστής αρχίζει να στρίβει σιγά – σιγά την στρόφιγγα που βρίσκεται πάνω από το μπολ. Το μπολ αρχίζει να συσφίγγει το κεφάλι, τα δόντια θρυμματίζονται και τα μάτια του θύματος πετάγονται έξω.

Ο θάνατος δυστυχώς αργεί να έλθει, σε ένα βασανιστήριο που ευδοκίμησε τον περασμένο αιώνα.

Απαγχονισμός

Η επικράτηση της αγχόνης ως μέσον επιβολής ατιμωτικής θανατικής ποινής χρονολογείται από τον Αυτοκράτορα Μέγα Κωνσταντίνο ο οποίος κατήργησε τον σταυρικό θάνατο. Κατά τον Μεσαίωνα ο θάνατος δι' αγχόνης επιβάλλονταν μόνο σε κατάδικους που προέρχονταν από τις κατώτερες τάξεις, ενώ οι ευγενείς είχαν το «προνόμιο» του αποκεφαλισμού, και μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις γινόταν δι' απαγχονισμού προκειμένου ν' αποδοθεί ατιμωτική σημασία.

Λιθοβολισμός

Ποινή θανάτου, η οποία εξακολουθεί να υπάρχει μέχρι τις μέρες μας σε μερικές ισλαμικές χώρες.

Ο καταδικασμένος, περικυκλώνεται απ' τον όγλο ο οποίος τον λιθοβολεί μέχρι τελικής πτώσεως. Εναλλακτικά, ο καταδικασμένος θάβεται μέχρι τον λαιμό, αφήνοντας μόνο το κεφάλι έκθετο στους λιθοβολισμούς.

Κολάρο στραγγαλισμού

Οι εκτελέσεις με το κολάρο στραγγαλισμού γίνονταν δημόσια. Στήνονταν μια ψηλή εξέδρα και πάνω σε αυτήν τοποθετούσαν την “καρέκλα” με το ενσωματωμένο κολάρο στραγγαλισμού, στην οποία κάθεται ο καταδικασμένος δεμένος στους καρπούς, τους βραχίονες, το στήθος και τα πόδια. Στον κάθετο στύλο υπάρχει μια λεπίδα, ή ένα στεφάνι από λεπίδες. Κατά τη σύσφιξη του κολάρου, οι λεπίδες τρυπούν το λαιμό του καθισμένου ανθρώπου και τη σπονδυλική στήλη, έτσι ώστε ο θάνατος να είναι ακαριαίος και να μην υποφέρει από τον σταγγαλισμό.

